

gemeente
Haarlemmermeer

nota van B&W

Onderwerp Evaluatie Programma Ringdijk - Ringvaart

Portefeuillehouder drs. Jurgen Nobel, drs. Marja Ruigrok
Collegevergadering 14 februari 2023
Inlichtingen Christien Jordaan (023-5676909)
Registratienummer 7340716

Voorstel

Collegebesluit(en)

Het college heeft besloten om:

1. de evaluatie van het programma Ringdijk en Ringvaart vast te stellen;
2. de raad voor te stellen deze nota ter bespreking te agenderen.

2. Samenvatting

In 2017 heeft de gemeenteraad de Visie Ringdijk en Ringvaart unaniem vastgesteld (RV 2017.0011195). De ambitie van de visie is om van de ringdijk en de ringvaart een veilige en aantrekkelijke voordeur van de Haarlemmermeerpolder te maken.

Deze ambitie is in de visie vertaald naar vier doelen. De doelen zijn in de afbeelding hieronder weergegeven. In het uitvoeringsprogramma Ringdijk en Ringvaart zijn de doelen vertaald naar verschillende maatregelen. De vraag is of de maatregelen hebben bijgedragen aan het behalen van de doelen. Nu het merendeel van de maatregelen van de eerste fase van het programma is uitgevoerd, is het moment daar om het uitvoeringsprogramma te evalueren.

Doelen Uitvoeringsprogramma

Voor vervolgvactiteiten binnen het programma heeft de gemeenteraad via het Uitvoeringsprogramma mobiliteit (UPM) een krediet van € 1 miljoen beschikbaar gesteld. Wij besluiten om het programma voort te zetten en de uitvoering te faseren. Bij een voortzetting van het programma vermijden we verlies van ervaring, tijd en geld, maar de daadwerkelijke beschikbaarheid van capaciteit is wel voorwaardelijk.

3. Uitwerking

3.1 Wat willen we bereiken?

Het doel van de evaluatie is reflectie op het programma en de uitvoeringsmaatregelen.

In 2017 heeft de gemeenteraad de Visie Ringdijk en Ringvaart (2017.0011195) unaniem vastgesteld. De ringdijk en ringvaart vormen de basis van de Haarlemmermeerpolder en het is de ambitie van onze gemeente om de kansen en kwaliteiten van dijk en vaart beter te benutten. Deze ambitie is vertaald in vier doelen en is opgenomen in een uitvoeringsprogramma. De raad heeft in 2017 ook krediet beschikbaar gesteld voor het uitvoeringsprogramma.

De doelen van het programma zijn de leefbaarheid en verkeersveiligheid vergroten, kansen voor recreatie en toerisme benutten, de identiteit, historie en herkenbaarheid versterken en de samenwerking tussen overheden voor wat betreft taken en verantwoordelijkheden voor de ringdijk en de ringvaart te verbeteren.

In de bijgevoegde evaluatie is opgenomen welke maatregelen zijn uitgevoerd en wat de effecten zijn op de gestelde doelen en ambities uit de visie Ringdijk en Ringvaart. Een korte toelichting is hieronder beschreven.

In deze nota is tevens een overzicht opgenomen van vervolgactiviteiten binnen het programma Ringdijk-Ringvaart. De maatregelen zijn bepaald op basis van de uitkomst van de evaluatie en reacties uit de omgeving en dragen bij aan de doelen uit de visie.

Wat is de aanleiding, context?

Nu het merendeel van de maatregelen van de eerste fase van het programma is uitgevoerd, is het moment daar om deze maatregelen te evalueren.

Welk doel wordt nagestreefd?

We willen leren van het programma, wat gaat goed, wat kan beter? Zodat we de opgedane kennis kunnen inzetten voor de beoogde vervolgactiviteiten binnen het programma Ringdijk-Ringvaart en eventuele nieuwe programma's en projecten die de ringdijk raken binnen de gemeente.

3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

De evaluatie en bevindingen worden gedeeld met de gemeenteraad.

Er is heel veel gedaan, met name aan de oostelijke kant van onze gemeente. De maatregelen zowel fysiek als in beleid hebben bijgedragen aan het behalen van de doelen. Aan de westkant en ook in het zuiden zijn nog kansen om beproefde maatregelen uit te voeren. Graag willen we in die hoek ook minder verkeer over de ringdijk. Daarvoor zijn echter maatregelen nodig buiten de ringdijk.

Uit de evaluatie blijkt dat de dorpsraden en bewoners kritisch zijn op de uitgevoerde maatregelen en effecten. Tegelijkertijd zijn er nadrukkelijk wensen van dorpsraden en bewoners om extra maatregelen, die passen bij de visie, uit te voeren. Zoals het realiseren van enkele fietsstraten. Het aanleggen van fietsstraten draagt niet alleen bij aan de leefbaarheid, ook vergroten wij gemeente daarmee de recreatiewaarde om te fietsen over de dijk. De indeling van de weg zorgt ervoor dat op het moment dat er fietsers rijden de auto afremt tot de snelheid van de fietser. De verwachting is daarmee ook dat de fietsstraten beter gaan werken als er dagelijks steeds meer fietsers gebruik van de ringdijk gaan maken. Veel fietsers geven bovendien aan dat zij fietsstraten als veiliger ervaren, doordat er meer ruimte voor de fiets

geboden wordt. Hierdoor hebben ze veel minder het gevoel van de weg gedrukt te worden. Ook horen we op verschillende plekken dat de fietsstraten gevoelsmatig extra verblijfskwaliteit toevoegen. En dat de straten tevens meer ruimte bieden voor fietsen met verschillende snelheden.

Het toevoegen van extra steigers en bankjes aan en op de dijk draagt eveneens bij aan het toevoegen van verblijfskwaliteit en recreatiewaarde. Deze maatregelen doen we bovendien niet alleen voor de inwoners van de dorpskernen aan de dijk. De maatregelen zijn bedoeld voor inwoners in heel Haarlemmermeer en omgeving.

Dit jaar worden nog vier nieuwe Verhalenpalen langs de ringdijk geplaatst, waarmee vier 'nieuwe' verborgen verhalen over de geschiedenis van de ringdijk en ringvaart voor iedereen beleefbaar worden.

Na het collegebesluit worden de vervolgactiviteiten nader uitgewerkt samen met de partners en de omgeving.

Wat zijn de argumenten?

Positief effect op veiligheid en leefbaarheid

Onder het programma is meer dan zes km aan fietsstroken aangelegd en meer dan drie km aan fietsstraten. Uit de evaluatie blijkt dat er over het algemeen minder doorgaand gemotoriseerd verkeer over de ringdijk rijdt en dat de maatregelen op de ringdijk een positief effect hebben op de veiligheid en de leefbaarheid op en bij de ringdijk. Toch hebben de dorpsraden nog veel opmerkingen over de snelheid van het verkeer. Nog niet overal is het gelukt om de dijk in te richten volgens de visie Ringdijk en Ringvaart. Door het niet aanleggen van de Duinpolderweg, is het lastig om het verkeer over de westzijde van de ringdijk te verminderen. Graag willen wij in die hoek ook minder doorgaand verkeer over de ringdijk. Daarvoor zijn maatregelen nodig die qua reikwijdte buiten het beleid en de visie van de Ringdijk en Ringvaart vallen.

In Rijsenhout blijkt een afname van gemotoriseerd verkeer. Hierdoor is een afsluiting van de dijk niet meer noodzakelijk om een fietsstraat aan te leggen. Voor de aanleg van een fietsstraat heeft het Rijk 50% subsidie toegekend.

In Zwanenburg zijn eind 2022 opnieuw tellingen uitgevoerd omdat eerder de afsluiting nog veel genegeerd werd door gemotoriseerd verkeer. Er is sprake van een daling van het aantal doorrijders. Ook is het aantal motorvoertuigen op de dijk flink afgenomen en ligt het nu onder het gewenste maximum vanuit leefbaarheid van 4.000 motorvoertuigen per dag. Toch ligt het totaal aantal motorvoertuigen op de dijk in Zwanenburg een stuk hoger dan eerder uit de proef naar voren kwam en vinden we dit nog te hoog voor een fietsstraat. Het blijft een nadrukkelijke wens vanuit verkeersveiligheid en om de fiets te stimuleren op de ringdijk om een fietsstraat aan te leggen in Zwanenburg en hiervoor is ook 50% subsidie toegekend door het Rijk. Daarom wordt gekeken naar aanvullende maatregelen om het doorgaande verkeer over de dijk in Zwanenburg verder te ontmoedigen.

Ook in Vijfhuizen is de wens voor de aanleg van een fietsstraat. Voor beide fietsstraten wordt extra subsidie aangevraagd bij de Vervoerregio Amsterdam. In Oude Meer willen we de fietsstroken verbreden.

Waardering voor jaagpaden en rustpunten, beheer onvoldoende

Op recreatief vlak zien we ook dat de maatregelen werken. De rustpunten (bankjes), (beoogde) steigers, jaagpaden (ca negen km) en vier (her)ingerichte loswallen leveren een bijdrage aan het recreatieve gebruik op de dijk. Hoewel dorpsraden en bewoners vragen om extra rustpunten – bankjes – en jaagpaden, vinden ze het beheer ervan onvoldoende. We zien bovendien dat er

verbeterpunten zijn om het gebruik te versterken, zoals het maken van verbindingen tussen de jaagpaden en het toevoegen van rustpunten en laadpalen voor fietsen. Duidelijk is dat wij nog niet klaar zijn. Tot slot zijn er twee rustpunten die dit jaar afgerond worden, namelijk het gemaalpark Buitenkaag en het bordes bij de inlaat van de piekberging aan de Lisserdijk.

Er wordt daarnaast de komende tijd binnen het oude krediet meer ruimte geboden voor recreatie aan het water door middel van de aanleg van steigers in Lisserbroek, Aalsmeerderbrug, Burgerveen en Lijnden. De scoutingsteiger in Burgerveen is in het najaar van 2022 hersteld.

Beeldkwaliteitsplan genomineerd voor de Arie Keplerprijs

Het Beeldkwaliteitsplan Ringvaartzone Haarlemmermeer is uit 87 inzendingen met twaalf andere projecten genomineerd voor de Arie Keplerprijs, een prijs van de provincie Noord-Holland voor ruimtelijke kwaliteit. De nominatie is een erkenning voor het inspirerende beeldkwaliteitsplan (BKP). Dit is van groot belang om de vele betrokkenen bij de ringdijk en de ringvaart mee te nemen en te enthousiasmeren voor deze grootse en bijzondere landschappelijke structuur. Die inspiratie is in ieder geval al opgepakt door bewoners: in de zomer van 2021 organiseerden zij een kunstroute Ringdijk-zuid. Het BKP wordt gebruikt in de toetsing door de Commissie Ruimtelijke kwaliteit. Het BKP is echter onvoldoende instrument om aanvullen van de dijk en ophoging van het aflopende talud van de ringdijk te voorkomen. De bedoeling is uitgangspunten daaromtrent in de toekomst via het bestemmingsplan vast te leggen. Dit is van belang om de herkenbaarheid van de ringdijk (het reliëf van de polder) te behouden.

Samenwerking heeft aandacht nodig

Het programma bewaakt de doelstellingen en integraliteit. Hoewel er op uitvoeringsvlak goed wordt samengewerkt met de partners, Hoogheemraadschap van Rijnland en de provincie, constateren we ook dat er nog verbeterpunten zijn. Zo is het realiseren van steigers moeizaam verlopen. Drie partijen dienen toestemming te verlenen en de regels zijn per instantie net anders. De casus van de steigers heeft bijgedragen aan een nauwere samenwerking tussen partijen. De samenwerking is essentieel voor het uitvoeren van maatregelen in het programma. Na de invoering van de Omgevingswet gaat gewerkt worden aan één loket.

De partijen streven dezelfde doelen na en we constateren dat er veel kansen liggen op het gebied van bereikbaarheid, duurzaamheid en recreatie. In de toekomst is het daarom van belang om ook bestuurlijk de ambities vast te leggen met de provincie en het Hoogheemraadschap over de beoogde maatregelen. En daarnaast regelmatig ambtelijk afstemming te houden met partners, waaronder ook de MRA en VisitHaarlemmermeer.

Financiën/proces

Wat betreft de aansturing zijn er leerpunten die worden meegenomen bij het vervolg. De stijging van bouwkosten gedurende het programma heeft consequenties gehad voor de uitvoering van werken. Heldere afspraken aan de voorkant zijn van belang, net als de gedeelde verantwoordelijkheid. Fasering van de projecten in relatie tot de personele capaciteit is van belang om de uitvoering te begeleiden.

Zijn de doelen bereikt en is het programma nu klaar?

Ja en nee. Er is heel veel gedaan, met name aan de oost- zuid- en noordkant van de ringdijk. De maatregelen zowel fysiek als in beleid, hebben bijgedragen aan het behalen van de doelen. Aan de westkant liggen kansen om beproefde maatregelen uit te voeren. Graag willen wij in die hoek ook minder verkeer over de ringdijk en ruimte voor recreatie en leefbaarheid. Destijds

speelde de aanleg van de Duinpolderweg, waardoor tot nu toe geen maatregelen aan de westzijde zijn genomen. Voor minder verkeer aan de westzijde zijn echter maatregelen nodig buiten de ringdijk. Bij Beinsdorp en Zwaanshoek kijken wij naar mogelijkheden om de snelheid van het autoverkeer op de ringdijk te remmen.

Het is bovendien een 60 kilometer lange dijk, waar altijd beweging zal zijn. Aanpalende projecten kunnen (veel) effect hebben op het gebruik van de ringdijk, zowel voor het autoverkeer als het langzaam verkeer. Misschien is het programma Ringdijk en Ringvaart wel nooit klaar, de ambities blijven namelijk van belang. Voor de lange termijn is het daarom van belang dat de uitgangspunten en ambities ook door de betrokken partners worden onderschreven. En dat de ambities van de visie landen in elk beleidsstuk en project dat rondom de ringdijk plaatsvindt.

Continuïteit programma

Hoewel de dorpsraden en bewoners kritisch zijn op de uitgevoerde maatregelen en effecten, hebben zij ook nadrukkelijk wensen om extra maatregelen passend bij de visie uit te voeren. Dit geldt met name voor maatregelen aan de westzijde, waar door de onzekerheid over de Duinpolderweg destijds geen maatregelen zijn voorgesteld. Zoals maatregelen in Beinsdorp en Zwaanshoek, en ook de fietsstraat in Rijsenhout en bij Vijfhuizen. Het aanleggen van fietsstraten draagt niet alleen bij aan de leefbaarheid, ook vergroten wij daarmee de recreatiewaarde om te fietsen over de dijk. Dit geldt ook voor het toevoegen van extra steigers en bankjes aan en op de dijk. Deze maatregelen doen we niet alleen voor de inwoners van de dorpskernen aan de dijk. De maatregelen zijn bedoeld voor inwoners in heel Haarlemmermeer en omgeving. Deze doelgroep is moeilijker te bereiken en niet betrokken bij de evaluatie. Pas op de langere termijn zal het effect daarvan zichtbaar zijn, ook omdat de maatregelen verder reiken dan alleen de dorpskernen en de afstemming met de partners meerwaarde oplevert. De problemen met leefbaarheid en verkeer op de ringdijk komen steeds weer terug in gesprekken. En zijn nog niet opgelost. Bij een voortzetting van het programma vermijden we verlies van ervaring, tijd en geld, maar de daadwerkelijke beschikbaarheid van capaciteit is wel voorwaardelijk.

Wat zijn de kanttekeningen en risico's?

Uitkomst evaluatie

In de evaluatie zijn de succesfactoren en leerpunten opgenomen. Continuïteit, capaciteit, afstemming en financiële sturing zijn punten van aandacht. Betrokkenheid van omgeving en bestuur, doorzettingsvermogen en de afstemming met de omgeving over de visie en uitvoeringsmaatregelen, zijn onder meer de succesfactoren van het programma.

Dorpsraden en bewoners niet onverdeeld enthousiast

Een doel van het programma is de ringdijk en de ringvaart meer leefbaar, verkeersveiliger te maken en daarnaast de recreatieve mogelijkheden vergroten. Helaas blijkt uit de evaluatie dat bewoners en dorpsraden de verbetering nog als onvoldoende ervaren. De dorpsraad in Burgerveen geeft aan dat gevoelsmatig de snelheid op de fietsstraat omhoog is gegaan en er, nog steeds, veel zwaar verkeer door het dorp rijdt. Zij vragen daar aandacht voor. Bij het uitvoeren van de beoogde toekomstige maatregelen, moeten we er rekening mee houden dat niet iedereen tevreden zal zijn over de aanpassingen. Ook moeten we blijven zoeken naar maatregelen waarbij we met bewoners kunnen samenwerken in het maken van het plan.

Hoewel de omgeving niet onverdeeld enthousiast is, zien we ook dat er nog veel winst te behalen is en dat het programma wenselijk is en blijft. In de begroting is budget gereserveerd voor de uitvoering van aanvullende maatregelen binnen het programma.

De beoogde maatregelen zijn hierna per doelstelling opgenomen.

Doelstelling leefbaarheid en verkeersveiligheid vergroten

- Aanleg fietsstraat in Vijfhuizen en Rijsenhout. Fietsstroken optioneel in Lisserbroek.
- De herinrichting van Zwanenburgerdijk met fietsstraat via een separaat project.
- Beinsdorps en Zwaanshoek – fietsstroken en vergroenen.
- Inzetten op locatie-specifieke vrachtwagenverboden, mogelijk bij Nieuwebrug.
- Weghalen van chicanes in onder meer Badhoevedorp. Hiermee worden ook twee verkeersongevallenlocaties aangepakt.
- Vergroenen keerlus N196.
- Definitieve go/no go van een afsluiting voor autoverkeer in Lijnden.
- Faunapassages als onderdeel van Natuurnetwerk Nederland (NNN)-verbindingen combineren met werkzaamheden op de dijk. De provincie is verantwoordelijk voor het aanleggen van NNN- verbindingen.

Ruimte bieden voor recreatie en toerisme

- Aanleg van extra steigers (beoogde nieuwe locaties: Weteringbrug en Buitenkaag).
- Ondersteunen en versterken van het Regionaal Toekomstbeeld Fiets.
- In overleg met dorpsraden aanleg en/of verbeteren circa zes rustpunten [Ringdijkbanken met tafels en prullenbakken]. Beoogde locaties oa Beinsdorp, Vijfhuizen en Lisserbroek.
- In overleg met dorpsraden en partners aanleg van jaagpaden zoals tussen Cruquius en Vijfhuizen, ten zuiden van Lisserbroek, ten oosten van Buitenkaag.
- Loswal in Lijnden herinrichten; combi steiger en loswalvoorziening.

Versterken van de identiteit, historie en herkenbaarheid

- Financieren van verhalenpalen (vier stuks op diverse plekken langs de ringdijk) en afstemmen en opnemen van de routes op VisitHLMR.
- Met communicatie en stimuleren van evenementen de recreatie versterken.

Verbeteren van de samenwerking tussen overheden

- Afstemmen en optimaliseren van programma met het hoogheemraadschap van Rijnland, de provincie Noord-Holland en de Metropoolregio Amsterdam (MRA).
- Gezamenlijke inspanning ten aanzien van recreatie en toerisme en identiteit, historie en herkenbaarheid.
- Definiëren van gezamenlijke projecten en een gezamenlijke planning.
- Informeren van de gemeentes aan de overkant van de ringvaart over visie en het programma.

De werkzaamheden worden gefaseerd uitgewerkt en uitgevoerd.

3.3 Wat mag het kosten?

Aan de uitvoering van deze nota zijn naast de beschikbare ambtelijke capaciteit geen kosten verbonden.

Voor het verdere verloop van programma is bij het vaststellen van het UPM 2022 (2021.0000843) een krediet van € 1 miljoen beschikbaar gesteld. Dit is niet voldoende voor alle wensen die we in het programma willen uitvoeren. Daarom gaan we met partners zoeken naar cofinanciering en werk met werk mogelijkheden. Zoals het aanvragen van Brede doeluitkering (BDU) gelden en subsidies en de inzet van de subsidie van de Stichting Leefomgeving Schiphol (SLS). De definitieve uitvoering van maatregelen is afhankelijk van cofinanciering en mogelijkheden om werk met werk te maken. Per project wordt vervolgens naast een uitvoeringsraming, te zijner tijd een beheerlastenraming opgesteld.

Op het moment dat er subsidies worden toegekend, wordt via het eerstvolgende Meerjarenperspectief investeringen (MPI) een verhoging van het krediet aangevraagd.

Wat zijn de financiële risico's?

Afgelopen jaren hebben we te maken gehad met kostenstijgingen. Afgelopen jaar is dit nog eens versterkt. Voor het verdere verloop van het programma kan hierdoor mogelijk dat er met hetzelfde krediet minder worden uitgevoerd. Van belang is daarom dat slim wordt omgegaan met de financiële middelen die beschikbaar zijn en gekeken wordt naar aanvullende middelen binnen en buiten de gemeente.

3.4 Wie is daarvoor verantwoordelijk?

De raad stelt de inhoudelijke en financiële kaders voor het programma Ringdijk en Ringvaart vast. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het programma Ringdijk en Ringvaart. De portefeuillehouder Ruimtelijke ontwikkelingen is binnen het college het eerste aanspreekpunt.

3.5 Welke overige relevante informatie is beschikbaar?

Communicatie en participatie

Nadat wij de evaluatie hebben vastgesteld, worden de dorpsraden op de hoogte gebracht. Daarnaast worden de betreffende dorpsraden en omgeving geïnformeerd over de beoogde maatregelen. We maken ook een bericht over dit besluit voor de website van Ringdijk en Ringvaart en voor InforMeer.

3.6 Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?

De raad wordt nadat wij de evaluatie hebben vastgesteld met het toesturen van deze nota geïnformeerd over de evaluatie van het programma Ringdijk en Ringvaart. Via de voortgangsbrief wordt de gemeenteraad twee keer per jaar geïnformeerd over de voortgang van de werkzaamheden. Tevens rapporteren wij twee keer per jaar via het Meerjarenperspectief investeringen (MPI).

Bij de vaststelling van de Visie Ringdijk en ringvaart in mei 2017 heeft de raad gevraagd om te kijken of er mogelijkheden zijn om bij fort bij Aalsmeer de doorvoerbaarheid te herstellen. Kort onderzoek heeft aangetoond dat herstel van de oude sluis duur is en zeer beperkte vaarmogelijkheden oplevert.

3.7 Wat betekent dit voor de Metropoolregio Amsterdam (MRA)?

De ringdijk is een uniek structurerend element in de MRA. Ten behoeve van het programma wordt gekeken naar een nadere samenwerking op het recreatieve en verkeerskundige vlak. De ringdijk en de ringvaart vallen deels ook in de Westeinderscheg, een project van de provincie Noord-Holland om de leefbaarheid en bereikbaarheid van het gebied tussen het Amsterdamse

Bos en de Westeinder te verbeteren. Het project is een samenwerking van de provincie met vijf betrokken gemeenten.

4. Ondertekening

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
de secretaris,

de burgemeester,

Michiel Ruis

Marianne Schuurmans-Wijdeven

Bijlage:
Evaluatierapport Programma Ringdijk-Ringvaart